

Het huwelijk van Maria van Bourgondië

Op 27 maart was het 500 jaar geleden dat Maria van Bourgondië, Gravin van Vlaanderen, stierf.

Merkwaardig is wel dat men hier deze verjaardag in alle stilte heeft laten voorbijgaan; nochtans werden er reeds meer futiele zaken herdacht.

Wat mag wel de reden zijn van deze opvallende terughoudendheid? Zou het misschien het slecht geweten kunnen zijn van de Gentenaars? Het arme kind had zich inderdaad niet erg te loven over de Gentenaars. Zij is nog geen volle 20 jaar als haar vader sterft. De Koning van Frankrijk wil zich meester maken van haar rijk en terwijl profiteren onze fiere stadsgenoten van haar hulpeloosheid om haar het Groot Privilegie af te dwingen. Iets waar ze zeer fier op waren, zij het dan ook dat de gebruikte methode weinig elegant was. Maar ja, in de politiek is niets elegant.

Dat was zo in 1477 en daar is inmiddels weinig verandering ingekomen, vrezen wij. Maar goed, wij althans willen de verjaardag van haar dood niet laten voorbijgaan zonder de voor haar belangrijkste gebeurtenis uit haar leven even te memoreren, namelijk haar huwelijk.

Destijds verscheen in het – helaas verdwenen – door veel Gentenaars gelezen tijdschrift “Palmares” een interessant artikeltje over deze gebeurtenis.

Van Mevrouw Peenen ontvingen wij de toelating dit artikel opnieuw te publiceren in “Ghendtsche Tydinghen”, iets waarvoor wij haar, ook in naam van onze lezers, van harte danken.

Voor een jong en fris meisje als Maria van Bourgondië, de dochter van Karel de Stoute, moet het Hof ten Walle dat, naar men beweerde, zoveel kamers telde als er dagen zijn in het jaar, geen aards paradijs zijn geweest.

Weliswaar had haar grootvader, graaf Filips de Goede, het paleis gemoderniseerd en bewoonbaar gemaakt, doch de rijke wandtapijten, de zware eiken buffetten en het kostbaar zilverwerk versierden enkel de grote ontvangst- en feestzalen, waar kinderen nooit welkom zijn.

Terugkerend van stad of wandeling zag Maria steeds de indrukwekkende, donkere massa van de middeleeuwse burcht en 's winters rilde zij van koude en angst in de lugubere gangen en naakte kamers van het Hof. Haar eerste levensjaren had zij te Brussel doorgebracht, maar wanneer Karel, in ruzie gevallen met zijn vader, zich te Gorcum gaat vestigen, eisen de Gentenaren het recht en het voorrecht op, de kleine Maria, die 6 jaar geworden is, in hun stad, in het Hof ten Walle te mogen houden, en zij hechten aan dit privilege zoveel belang dat Karel er zich over beklaagt zijn dochter slechts met moeite te mogen zien: “quant il faisait quérir

sa très noble fille devers luy à Bruxelles, à peine icelle pouvait-il ravoir". Haar moeder, de zachtmoedige Isabella van Bourbon, op weg naar Gent om er Maria die zij sedert twee jaar niet meer gezien heeft te ontmoeten, sterft te Antwerpen. Maria van Bourgondië is 8 jaar, gans alleen in dit reusachtig Prinsenhof en vanaf dat ogenblik zal zij, "de rijkste erfgename van Europa", door haar vader zeven maal verloofd worden naargelang de politieke opties of bondgenootschappen van de eierzuchtige Karel de Stoute. Wanneer hij in juni 1467, na de dood van Filips de Goede, zijn Blijde Intrede doet te Gent, is de kleine Maria aan zijn zijde op het balkon van het Tooghuis op de Vrijdagmarkt, en zij hoort voor het eerst de woedende kreten van de opstandige Gentenaren. In allerijl laat de hertog zijn dochttertje naar het Prinsenhof begeleiden. Hij wil ze buiten de stad in veiligheid brengen : "Il craignoit qu'on ne la detenist par force et par contregage" maar alle stadspoorten zijn gesloten : Maria zit letterlijk gevangen in het paleis en zij zou het nog jaren blijven. Het beeld van de opstand op de Vrijdagmarkt moet het kind toen reeds, elke illusie hebben ontnomen.

Een laatste maal zag Maria haar vader op 10 juli 1475 toen hij op weg naar Kales waar hij Edward IV moest ontmoeten, als een rukwind door Gent trok en ze in het Prinsenhof kwam omhelzen.

Zij was er nog, met Karel's nieuwe echtgenote, Margaretha van York, toen zich als een lopend vuurtje over gans het land het bericht verspreidde dat de machtige hertog op 5 januari 1477 in de slag bij Nancy was gesneuveld. Samen met het nieuws van de dood van haar vader, verneemt zij dat de legers van Lodewijk XI het hertogdom Bourgondië zijn binnengerukt en nergens tegenstand ontmoeten.

Thans beseft zij ten volle dat dagen van rouw, van vernedering en van hopeloze strijd op komst zijn.

Gent komt in opstand, stuurt een afvaardiging naar de Franse koning, dwingt van de machteloze prinses het Groot Privilegie af dat een terugkeer betekent naar de gemeentelijke autonomie.

En terwijl de duivelse Lodewijk XI overal intrigeert, rent de wanhopige Maria naar de Vrijdagmarkt om genade af te smeken voor haar twee raadgevers, Hugonet en Humbercourt, die voor haar ogen op het schavot worden onthoofd !

De ene vernedering volgt op de andere en Maria kan enkel maar toegeven, steeds maar toegeven, in de hoop dat de Vlaamse steden toch uiteindelijk zullen inzien dat zij hun eigen graf aan 't delven zijn.

Hun ogen gaan dan toch open op het ogenblik dat Maria haar laatste troef uitspeelt, nml. haar zevende verloofde, Maximiliaan van Oostenrijk. Enkel haar huwelijk met de zoon van de machtige keizer Frederik III kan nog redding brengen, want hij zou beroep kunnen doen op bondgenoten die wellicht Lodewijk XI tot betere gevoelens zouden brengen.

Zelfs Gent begroet Maximiliaan als “de” redder wanneer hij op 18 augustus kort vóór middernacht zijn intrede doet in de stad. Midden een zee van mensen, vlaggen, vreugdekreten, wordt hij triomfantelijk naar het Prinsenhof geleid. Als voor een God prijkt op een triomfboog : “Gloriosissime princeps, defende nos ne pereamur”.

Maria, doodsbleek in haar prachtig gewaad, wacht aan de ingang van het Paleis de komst af van haar verloofde, de bevrijder die zij nog nooit heeft gezien.

Kroniekschrijvers verhalen ons dat zij in haar kleet een anjelier, symbool van huwelijk en liefde, had verborgen, die hij, zo wilde de traditie

MARIA VALESIA
MAXIMILIANO ARCHIDUCI
AUSTRIÆ NUPTA
29. Comes Flandria.

Uit "Flandria Illustrata" (Foto Stadsarchief Gent)

het in die jaren, moest ontdekken. Maximiliaan begint fatsoenlijk met twee vingeren te zoeken, zonder veel sukses. Het was de bisschop van Trier die hem de raad gaf het kleed van zijn verloofde wat open te doen en tot eenieders vreugde ontdekte de bedeesde Maximiliaan er de anjelier !

Het werd een zeer korte nacht, want toen de verloofden kennis gemaakt hadden, gingen alle genodigden zich aan tafel wat versterken, waarna Maximiliaan en Maria nog het huwelijkskontrakt met alle nodige formaliteiten moesten ondertekenen en om vijf uur 's morgens vond in de kapel van het paleis, in alle eenvoud, de huwelijksinzegening plaats.

Zij is dolgelukkig en smoorverliefd : vergeten al de andere verloofden die men haar heeft willen opdringen. In Maximiliaan, de negentienjarige prins met zijn lang blond haar, zijn blauwe ogen, voelt zij haar geluk, een steun, een redding voor haar volk : "Et si parfaite liesse fut oncques en coeur léal amant, elle fut trouvée ce jour l'assemblément de ces deux jouvenceaux".

Maria draagt een lang wit kleed, geheel met goud bestikt; op haar schouders een hermelijnen manteltje, op haar hoofd de kroon van Bourgondië. Maximiliaan is in een schitterende zilveren uitrusting gedost en voor haar is hij als een Sint-Joris uit een middeleeuws paneel, als een sprookjesprins die het recht zal doen zegevieren.

De getuigen, Margaretha van York, de eredames van de hertogin, enkele genodigden hebben plaats genomen in de kapel. De pauselijke legaat zingt de H. Mis, zegent het huwelijk in dat voor eeuwen over het lot van onze gewesten zal beslissen. Het is allemaal zo eenvoudig, zo sereen en ingetogen, want het Hof draagt de rouw van Karel de Stoute en de vijandelijke legers van Lodewijk XI zijn het land binnengevallen.

Het is de eerste zonnestraal sedert jaren in het leven van de hertogin.

Twee jaar later zal Maximiliaan te Guinegate een beslissende overwinning op de Fransen behalen : Bourgondië en Vlaanderen zijn gered maar in maart 1482 doet Maria een val van haar paard op valkenjacht : drie weken later, op 27 maart sterft zij te Brugge : zij is 25 jaar oud !